

Asia: VN/18780/2023-LVM-180

Lausuntopyyntö valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnoksesta ja ympäristöselostuksesta (SOVA-lain mukainen ympäristöarviointi)

Lausunnonantajan lausunto

Vastaavatko strategiset linjaukset (ml. alueelliset painotukset) valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämistarpeita?

LAUSUNTO

Vaasan Satama Oy kiittää mahdollisuudesta lausua Liikenne12 -suunnitelmasta ja jättää siitä seuraavan lausunnon:

Suunnitelma vastaa hyvin tämän hetken maailmanpolitiikan tilanteeseen, haasteisiin ja kehittämistarpeisiin, joita myös Suomen satamat kohtaavat. Varsinkin energiajärjestelmiin, huoltovarmuuteen, sotilaalliseen liikkuvuuteen, varautumiseen ja läntisten yhteyksien parantamiseen liittyen suunnitelma nostaa esiin kriittisen tärkeitä asioita.

Alueellisia erityispiirteitä olisi kuitenkin hyvä tuoda esiin tarkemmin, esimerkiksi Länsi-Suomen ja Vaasan seudun osalta, joka on merkittävä viennin keskittymä.

Vaasan satama on pohjoismaiden merkittävimmän energiateollisuuden klusterin sekä maailman pohjoisimman ympärivuotisen matkustajalaivaliikenteen kotisatama.

Haluamme nostaa esiin erityisesti seuraavat näkökulmat:

- TEN-T-verkkotarkastelussa arvioidaan, voidaanko uusia satamia nousta osaksi verkkoa energiastatuksen perusteella. Vaasan satamalla on jo tällä hetkellä hyvin merkittävä rooli energiamurroksen edesauttajana, sekä kuljetettavien tuotteiden että esim. satamassa ja sen ekosysteemissä käytettävien innovatiivisten energiajärjestelmien suhteen. Vaasan Sataman missio sisältää kaksi kulmakiveä; tukea ja mahdollistaa liiketoiminnan kehitys ja kasvu Vaasan alueella ja olla edelläkävijä kestävä kehityksen ratkaisuisissa. Pohjoismaiden suurimman energiateknologiaklusterin kotisatamana satama pyrkii olemaan yksi johtavista satamista puhtaan siirtymän vauhdittamisessa.

- Satamien keskeisen merkityksen energijärjestelmässä, erityisesti energialähteiden käsittelyssä ja uusiutuvien energiahankkeiden tukemisessa, on hyvä huomioida vielä paremmin. Olemassa olevan teollisuuden lisäksi satamien energiakehittäminen tukee mm. maa- ja merituulivoiman, vetyhankkeiden sekä akkuarvoketjun kehittymistä Suomeen. Uusi energiasatamakriteeri on näin ollen merkittävä mahdollisuus Suomelle ja erityisesti Läntisen Suomen satamille.
- Lisäksi haluamme nostaa esiin rahoituksen strategisen turvaamisen, koska tämä liittyy oleellisesti myös alueellisiin painopisteisiin ja Länsi-Suomen mahdollisuuksiin Suomelle. Infrastruktuurikehittämisen tueksi toivotaan usein merkittävää EU rahoitusta. Se kohdentuu pääsääntöisesti TEN-t ydinverkon kehittämiseen, osin myös kattavan verkon kehittämiseen. Nyt EU on tunnistanut tarpeen strategisesti merkittävien satamien pääsyyn TEN-T verkolle nk. energiasatama- ja tai geostrategisen sijainnin perusteella.
- Esimerkkinä infrainvestoinneista voidaan nostaa esiin yhteydet Vaasan Satamaan eli meidän tapauksessamme Vaasan Satamatien konkreettinen edistäminen yleissuunnitelmasta tiesuunnitelmaan ja rahoituksen varmistamiseen. Satamatie mahdollistaa Vaasan sataman käytön lisäämisen, kehittää infrastruktuuria huoltovarmuuden takaamiseksi ja yhdistää uuden akkuarvoketjun alueen ja seudun teollisuusalueita Vaasan Satamaan.

Ministeri Ranne on kommentoinut asiaa 19.12.2023:

”Sen sijaan TEN-T-verkon pääsyn kriteeriksi lisättiin Suomen vahvasti tukema energiakriteeri, joka huomioi satamien roolin energiahuollossa. Tämä voi tulevaisuudessa auttaa suomalaisia satamia nousemaan takaisin TEN-T-verkolle. Myös satamien geostrateginen merkitys on mahdollista jatkossa huomioida kattavan verkon satamien määrittelyssä.”

- Kansainväliseen saavutettavuuteen liittyy olennaisesti myös huoltovarmuusnäkökulmat, lyhyellä ja pitkällä tähtäimellä. Lyhyellä tähtäimellä se tarkoittaa Pohjanmaan näkökulmasta Vaasan Sataman kasvumahdollisuuksien turvaamista riittävien yhteyksien ja kapasiteetin näkökulmasta myös takamaayhteydet ml. raideyhteydet huomioiden.
- Vaasan satamalla on erityisrooli matkustajaliikenteen osalta matkailun edistämisessä, Vaasan sataman profiili myös erittäin korkean jalostusarvon tuotteissa on huomioitava.

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen toimenpiteistä?

- Alueellisten painotusten ottaminen mukaan suunnitelmaluonnokseen on erinomainen asia. Alueiden erityispiirteiden ja elinkeinoelämän kasvumahdollisuuksien huomioiminen logististen yhteyksien varmistamisessa ja parantamisessa on keskeistä maan sisäisen saavutettavuuden sekä kansainvälisten yhteyksien näkökulmasta. Suunnitteluohjelmaan lausumisella varmistetaan tehokas kytkeytyminen maakunnalliseen liikennejärjestelmätyöhön, kaavoitukseen ja muuhun strategiseen suunnitteluun.

Onko suunnitelmaluonnoksen rahoitus kohdennettu oikein rahoitusohjelman sisällä?

-

Mielipiteenne suunnitelmaluonnoksen vaikutusarvioinnista ja ympäristöarvioinnista (SOVA-laki 8.4.2005/200)?

-

Muut huomiot?

Suunnitelmassa mainittu Valtio kiihdyttää AFIR-asetuksen mukaisen raskaan liikenteen vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluverkon rakentumista infrastruktuurituella vaihtoehtoisten käyttövoimien jakeluinfraohjelman mukaisesti; satamien rooli liikenteen solmukohtina on myös tässä yhteydessä oleellinen. Esim. sähkölatausjärjestelmille satamissa suunnattu tuki kiihdyttäisi entisestään liikenteen päästöjen vähennystä ja mahdollistaisi kokonaisten toimitusketjujen muodostamisen hiilineutraaliksi.

Pylkkönen Janne
Vaasan Satama Oy